FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT F. G. JACOBS

fremsat den 8. juli 1992 *

Hr. afdelingsformand,
De herrer dommere,

1. Denne sag vedrører spørgsmålet om, i hvilket omfang konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager — som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongeriges tiltrædelse (EFT L 304, s. 1) — er til hinder for, at en ret i en kontraherende stat anerkender en retsafgørelse, der er truffet i en udeblivelsessag af en ret i en anden kontraherende stat. Jeg skal i det følgende omtale 1968-konventionen, med den nævnte ændring, som »Bruxelles-konventionen«.

2. Sagen er indbragt for Domstolen ved en anmodning om præjudiciel afgørelse fra Bundesgerichtshof i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af Bruxelles-konventionen. Det forelagte spørgsmål er formuleret således:

»Kan en retsafgørelse ikke anerkendes, jf. Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, såfremt sagsøgte er udeblevet, og det indledende processkrift i sagen ikke kan godtgøres at være forkyndt for denne eller i hvert fald ikke er forskriftsmæssigt forkyndt for denne, men sagsøgte dog har fået kendskab til den trufne retsafgørelse, uden at han har gjort brug af nogen af de retsmidler mod afgørelsen, som i sig selv er hjemlet i domsstatens procesret?«

Sagens baggrund

3. Spørgsmålet er blevet rejst under en sag, som et selskab, der er stiftet efter engelsk ret og har sit hjemsted i London, fører mod et tysk selskab, Minalmet GmbH, som har forretningssted i Düsseldorf. Brandeis søger en udeblivelsesdom, som High Court of Justice, Queen's Bench Division, har afsagt, og hvorved Minalmet er blevet tilpligtet at betale Brandeis et beløb på 36 533,50 USD med tillæg af rente og omkostninger, fuldbyrdet i Tyskland. Minalmet gør gældende, at den stævning, hvorved sagen blev anlagt mod selskabet ved High Court, ikke blev forskriftsmæssigt forkyndt for det, og at Bruxelles-konventionens artikel 27, stk. 2, derfor er til hinder for, at High Court's dom anerkendes i Tyskland.

4. Bruxelles-konventionens artikel 27 findes i konventionens afsnit III under overskriften »Anerkendelse og fuldbyrdelse«. Hovedreglen om anerkendelse findes i artikel 26, stk. 1, der har følgende ordlyd: »Retsafgørelser, der er truffet i en kontraherende stat, skal anerkendes i de øvrige kontraherende stater, uden at der stilles krav om anvendelse

* Originalsprog: engelsk.

af en særlig fremgangsmåde.« I artikel 27 gøres der undtagelse fra hovedreglen, idet der opregnes en række situationer, hvori en ret i en kontraherende stat skal nægte at anerkende en retsafgørelse, der er truffet af en ret i en anden kontraherende stat. I henhold til artikel 27, nr. 2, kan en retsafgørelse således ikke anerkendes

»såfremt det indledende processkrift i sagen eller en tilsvarende retsakt ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt eller meddelt den udeblevne sagsøgte i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen«.

I henhold til Bruxelles-konventionens artikel 34 finder artikel 27 også anvendelse på en begæring, som i en kontraherende stat fremsættes om fuldbyrdelse af en retsafgørelse, der er truffet i en anden kontraherende stat.

5. I den foreliggende sag har Bundesgerichtshof indtaget det standpunkt, at det indledende processkrift i sagen — dvs. stævningen — ikke er blevet forskriftsmæssigt forkyndt for Minalmet, og at denne forkyndelsesmangel ikke kan »helbredes«. Heroverfor gør Brandeis gældende, at High Court's dom stadig bør anerkendes, idet en sagsøgt ikke kan støtte ret på artikel 27, nr. 2, hvis han har fået kendskab til den afsagte dom, men har undladt at benytte de retsmidler mod afgørelsen, der er hjemlet i domsstaten. Det er oplyst i den konkrete sag, at High Court's dom blev forkyndt for Minalmet den 12. januar 1990. Efter procedurereglerne for High Court (Rules of the Supreme Court, Order 13, rule 9) kunne Minalmet derefter have taget skridt til at få dommen ophævet eller ændret, men selskabet undlod at tage skridt hertil.

Retsvirkningerne af artikel 27, nr. 2

6. Som Bundesgerichtshof har gjort opmærksom på, støttes Brandeis' argumentation af nogle juridiske forfattere. Den tankegang, der ligger til grund herfor, kan sammenfattes således. Bruxelles-konventionens formål er at gennemføre bestemmelsen i EØF-traktatens artikel 220, hvori medlemsstaterne påtog sig at sikre »forenkling af formaliteter vedrørende gensidig anerkendes og fuldbyrdelse af retsafgørelser ...«. Konventionens artikel 26, stk. 1, skal bidrage til at realisere dette formål. Artikel 27 er en undtagelse fra hovedreglen i artikel 26, stk. 1, og skal som sådan fortolkes strengt. Formålet med artikel 27, nr. 2, er at sikre sagsøgtes rettigheder, men bestemmelsen bør ikke bringes i anvendelse efter sin ordlyd, hvis formålet kan nås på anden måde, og når der er hjemmel til, at en udeblivelsesdom kan ophæves, er det ikke nødvendigt at insistere på, at ordlyden af artikel 27, nr. 2, overholdes strengt for at beskytte sagsøgtes rettigheder.

7. Brandeis har henledt opmærksomheden på bestemmelsen i artikel 2, litra c), andet afsnit, i konventionen mellem Nederlandene og Tyskland om gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og andre eksigible instrumenter i civile og kommercielle sager. I denne konvention, som blev undertegnet i Haag den 30. august 1962, stilles der udtrykkeligt krav om anerkendelse af domme i udeblivelsessager under omstændigheder som dem, der foreligger her.

8. Det bemærkes imidlertid, at ordlyden af artikel 27, nr. 2, ikke giver støtte for at antage, at de krav, bestemmelsen stiller, ikke behøver at være opfyldt, når sagsøgte har undladt at gøre brug af et retsmiddel mod afgørelsen, som er hjemlet i den stat, hvor

udeblivelsesdommen er afsagt. Jenard-rapporten giver heller ingen holdepunkter for at antage, at det har været hensigten, at artikel 27, nr. 2, skal fortolkes som Brandeis har gjort gældende (jf. EFT 1979 C 59, s. 44 og 45).

9. Når det indledende processkrift i sagen ikke er blevet forskriftsmæssigt forkyndt for sagsøgte, må det være klart, at forkyndelsen af selve dommen ikke kan ændre retsstillingen. Som såvel Bundesgerichtshof som Det Forenede Kongerige med rette har anført, kan dommen ikke antages at være det indledende processkrift i sagen eller en tilsvarende retsakt i artikel 27, stk. 2's forstand. Dette fremgår klart af præmis 9 i Domstolens dom i Klomps-sagen (sag 166/80, Sml. 1981, s. 1593), hvori det hedder:

»... artikel 27, nr. 2, [har] til formål at sikre, at en retsafgørelse ikke anerkendes eller fuldbyrdes på grundlag af konventionen, hvis sagsøgte ikke har haft mulighed for at varetage sine interesser under sagen for retten i domsstaten. Heraf følger, at et dokument som betalingspålægget (Zahlungsbefehl) i tysk ret, hvis forkyndelse til sagsøgte giver sagsøgeren mulighed for, dersom indsigelse ikke rejses, at opnå en retsafgørelse, der kan fuldbyrdes på grundlag af konventionen, skal forkyndes forskriftsmæssigt og i så god tid, at sagsøgte kan varetage sine interesser under sagen, og at et sådant dokument må antages at være omfattet af begrebet 'det indledende processkrift i sagen' i artikel 27, nr. 2. Derimod omfatter begrebet ikke en retsafgørelse som et efter tysk ret afsagt fuldbyrdelsesdekret (Vollstreckungsbefehl), der afsiges efter forkyndelsen af et betalingspålæg, og som i sig selv kan fuldbyrdes på grundlag af konventionen. Dette gælder, selv om begæring af genoptagelse over for en sådan retsafgørelse — på samme måde som en indsigelse, der rejses mod betalingspålægget — ændrer sagen til en almindelig domssag«.

10. En variant af den argumentation, Brandeis har fremført i den foreliggende sag, blev påberåbt i Lancray-sagen (sag C-305/88, Sml. 1990 I, s. 2725), hvor sagsøgeren gjorde gældende, at sagsøgtes rettigheder var blevet beskyttet i tilstrækkeligt omfang, idet sagsøgte havde modtaget det indledende processkrift i sagen i tilstrækkelig god tid til at kunne varetage sine interesser, og at det under disse omstændigheder ikke var nødvendigt yderligere at stille krav om forskriftsmæssig forkyndelse. Domstolen afviste imidlertid argumentationen ved at udtale, at begge betingelser i artikel 27, nr. 2, skal være opfyldt, for at en udeblivelsesdom kan anerkendes. I præmis 20 udtalte Domstolen, at den modsatte fortolkning ville føre til,

»at kravet om forskriftsmæssig forkyndelse fuldstændigt mister sit indhold. Hvis det eneste, der var afgørende, var, at de sagsøgte fik kendskab til stævningen i rette tid, ville sagsøgerne være fristet til ikke at benytte de fremgangsmåder, som skal følges, for at forkyndelsen er forskriftsmæssig, og som der i øvrigt stilles væsentligt færre krav til i henhold til de internationale konventioner. Dette ville give anledning til betydelig usikkerhed med hensyn til, om processkrifterne overhovedet er blevet forkyndt, og dermed umuliggøre en ensartet anvendelse af konventionens bestemmelser. Endelig ville sagsøgte ikke med sikkerhed kunne vide, om en sag, der kunne føre til domfældelse, var anlagt forskriftsmæssigt, og om det var nødvendigt, at han forberedte varetagelsen af sine interesser under sagen, og dette ville ligeledes være i strid med konventionens formål«.

11. Det er ganske vist korrekt, at et af formålene med Bruxelles-konventionen er at lette anerkendelse af retsafgørelser, men Domstolen har gjort det klart, at dette ikke kan opnås på bekostning af sagsøgtes ret til at tage til genmæle, jf. dommen i Debaecker-sagen (sag 49/84, Sml. 1985, s. 1779) og den allerede omtalte dom i Lancray-sagen. Hvis man fortolkede artikel 27, nr. 2, som hævdet af Brandeis, ville dette blive resultatet, da det — som anført af Bundesgerichtshof — ikke kan betragtes som et tilfredsstillende alternativ til en adgang til kontradiktion, inden retsafgørelsen træffes, at der er mulighed for at gøre brug af et retsmiddel mod en afgørelse, som er truffet i en udeblivelsessag, og som allerede er blevet eksigibel. Sådanne retsmidler, der kan iværksættes efterfølgende, kan nemlig være af mere begrænset rækkevidde eller vanskeligere at benytte. Artikel 27, nr. 2, synes forudsætningsvis at indeholde en anerkendelse heraf, idet bestemmelsen går ud på at beskytte sagsøgtes ret til at tage til genmæle, inden retsafgørelsen træffes.

12. Jeg vil derfor mene, at det forelagte spørgsmål kun kan besvares bekræftende, idet dette støttes af ordlyden af artikel 27, nr. 2, af de formål, der blev forfulgt med udstedelsen af bestemmelsen, samt af Domstolens praksis. Sagt med andre ord må en udeblivelsesdom ikke anerkendes, hvis det indledende processkrift i sagen ikke er blevet forskriftsmæssigt forkyndt for sagsøgte. Det er uden betydning, at sagsøgte har fået kendskab til dommen, men har undladt at gøre brug af de retsmidler mod afgørelsen, der er hjemlet efter domsstatens ret.

13. Konventionen af 30. august 1962 mellem Nederlandene og Tyskland kan ikke indvirke på det resultat, jeg er nået frem til med hensyn til den korrekte fortolkning af artikel 27, nr. 2. Som Kommissionen har anført, er Bruxelles-konventionen nu trådt i stedet for den nederlandsk-tyske konvention, jf. Bruxelles-konventionens artikel 55. Hvis den bilaterale konvention overhovedet skulle tillægges nogen betydning, kunne den under alle omstændigheder tages til indtægt for, at hvis Bruxelles-konventionens forfattere havde villet give artikel 27, nr. 2, det indhold, Brandeis har gjort sig til talsmand for, ville de have gjort det udtrykkeligt.

Forslag til afgørelse

14. Sammenfattende skal jeg foreslå, at det spørgsmål, der er forelagt Domstolen i denne sag, besvares således:

»I henhold til Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, skal en udeblivelsesdom, der er afsagt i en kontraherende stat, ikke anerkendes i en anden kontraherende stat, såfremt det indledende processkrift i sagen ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt for sagsøgte, og dette gælder også, selv om sagsøgte har fået kendskab til dommen, men ikke har gjort brug af nogen af de retsmidler mod afgørelsen, som er hjemlet efter den førstnævnte stats ret, og som kunne have ført til, at dommen blev ophævet eller ændret.«